

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda belirtilen soruların Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ tarafından Anayasanın 98. ve TBMM İçtüzüğü 'nün 96. ve 99. Maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Özgül Saki
İstanbul Milletvekili

2022-2024 yılları arasında Rusya-Ukrayna savaşından etkilenen ve büyük bölümü ebeveynlerini kaybetmiş olan 510 refakatsiz çocuğun Türkiye'ye getirilmesi süreci, kamuoyuna "insani yardım" olarak sunulmuştur. Ancak basına yansıyan bilgiler, sürecin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının denetim, koruma ve gözetim sorumluluğuna dair ağır ihmal şüphesi doğurmuştur. Çocukların Antalya'daki otellere yerleştirildiği, resmi belgelerde Aile Bakanlığı İl Müdürlüklerinin gözetimi altında olduklarının açıkça ifade edildiği, Bakanlığın internet sitesinde çocukların ihtiyaçlarının karşılandığı yönünde duyurular yapıldığı bilinmektedir.

2024 yılının Mart ayında aralarında Ukrayna Parlamentosu İnsan Hakları Komiseri, Dnipropetrovsk Bölgesel Askeri İdaresi, Türkiye Kamu Denetçiliği Kurumu ve UNICEF Türkiye temsilcilerinin yer aldığı bir heyetin, çocukların Antalya Beldibi'nde kaldığı otelde teftiş gerçekleştirdiği; ziyaret sırasında otelde 253 çocuk ve 85 görevli refakatçinin bulunduğu tespit edildiği ve ihmâl ile istismar zincirinin tam da bu inceleme sırasında açığa çıktığı basına yansımıştır. Raporda çocukların hijyenik olmayan ortamda barındırıldığı, temiz çarşaf ve içme suyuna erişimlerinin kısıtlı olduğu, sağlık ve güvenlik tedbirlerinin alınmadığı, ruhsal ve fiziksel destek mekanizmalarının işletilmediği, hatta en ağır olarak, iki kız çocuğunun otel çalışanları tarafından cinsel istismara uğrayarak hamile bırakıldığı tespit edildiği haberleştirilmiştir.

Rapora göre olaylardan haberdar olan yetişkin refakatçiler de gerekli müdahaleyi yapmamış, istismar mağduru çocuklar hamilelikleri fark edilince Türkiye'den hızla tahliye edilerek Ukrayna'ya gönderilmiş, sosyal hizmet desteği olmaksızın doğum yapmak zorunda bırakılmıştır. Bu süreçte, mağdur kız çocuklarından birinin doğumdan sonra intihara teşebbüs ettiği bilgisi raporlara geçmiştir. Tüm bu bulgular, Aile Bakanlığı'nın hem iç hukuktan hem de BM Çocuk Hakları Sözleşmesi, Lanzarote Sözleşmesi ve Avrupa insan hakları normlarından doğan yükümlülüklerini açıkça ihlal ettiğini göstermektedir.

İletişim Başkanlığı Dezenformasyonla Mücadele Merkezi (DMM) tarafından yapılan açıklamada ise haberlerin asılsız olduğu, çocukların Türkiye’de bulunduğu dönemde Bakanlığın istismardan haberdar olmadığını belirtmiştir. Ancak DMM’nin açıklaması; denetim raporlarında yer alan somut bulgular, uluslararası kurumların açıklamalarıyla çelişmektedir. İstismar şikayetleriyle ilgili Türkiye’de yürütülen adli soruşturmanın ise takipsiz kararı ile sonuçlandığı, kararın çocukların rızası olduğu ile gerekçelendirildiği basına yansımıştır. Tüm bu süreç, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının asli görevlerini yerine getirmediğine, denetim sorumluluğunda ağır bir boşluk bulunduğu, kamuoyunun yanlış bilgilendirildiğine ve çocuk haklarına ilişkin ağır ihlaller yaşandığına işaret etmektedir.

Bu bağlamda:

1. Ukraynalı çocukların Türkiye’ye getirilmesi hangi resmi protokol, proje veya uluslararası işbirliği kapsamında gerçekleştirilmiştir? Bakanlığınız “Savaşsız Çocukluk Projesi” veya benzeri bir faaliyete taraf olmuş mudur?
2. Bu proje kapsamında Türkiye’ye getirilen çocukların bakımı, barınması ve korunması için kamu kaynağı kullanılmış mıdır? Proje kapsamında Türkiye veya Shostak Vakfı tarafından herhangi bir uluslararası fon, hibe veya bağış alınmış mıdır? Alındıysa miktarı, kaynağı ve kullanım kalemleri nelerdir?
3. Projenin yazılı amacı, kapsamı, hedefleri ve faaliyet planı nedir? Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bu projeye hangi hukuki zeminde dahil olmuştur? Proje başlangıcında Türkiye tarafının sorumlulukları açık şekilde belirlenmiş midir?
4. Türkiye’ye getirilen bu çocukların geçici veya kalıcı bakım sorumluluğu Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’na resmen devredilmiş midir? Bu devre ilişkin bakanlıklar arası veya iki ülke arasında imzalanmış sözleşme, protokol veya mutabakat metni var mıdır?
5. Antalya Beldibi’nde çocukların kaldığı otelin seçimi hangi kriterlere göre yapılmıştır? Bu tesis, bakanlığın yönetmeliklerine göre çocuk barındırmaya uygun bulunmuş mudur?
6. Çocukların bakımından sorumlu 85 refakatçinin nitelikleri nelerdir? Bu kişiler yabancı ise Türkiye’ye hangi statüyle getirilmiştir? Refakatçilerin mesleki yeterlilikleri, çocuk koruma ve gelişimi konusunda eğitim durumları nedir?
7. Bakanlığın çocuk barındırma standartlarına göre her çocuğa düşmesi gereken bakım personeli oranı nedir? Bu oteldeki oran mevzuata uygun mudur? Uygun değilse neden gerekli personel takviyesi yapılmamıştır?
8. Bakanlığınız, çocuklara yönelik hijyen, sağlık, beslenme ve güvenlik koşullarının sağlanması konusunda hangi günlük/haftalık izleme ve raporlama mekanizmalarını işletmiştir? Bu mekanizmalar işletilmediyse sorumlu birimler kimlerdir?
9. Mart 2024’te uluslararası heyetin gerçekleştirdiği teftişten önce Aile Bakanlığı’nın kendi iç denetim birimleri çocukların kaldığı tesiste herhangi bir inceleme yapmış mıdır? Uluslararası heyet raporunda yer alan hijyen eksiklikleri, temiz suya erişim sorunları, yangın ve güvenlik riskleri, sağlık hizmeti yokluğu gibi bulgular bakanlığınız tarafından tespit edildi mi?
10. İki kız çocuğunun otel personeli tarafından cinsel istismara uğradığı yönündeki bilgi bakanlığınıza ne zaman ulaşmıştır? Bu iddiaların bakanlık kayıtlarına giriş tarihi nedir? İlk ihbar alındığında hangi adımlar atılmıştır?

11. Çocukların korunmasından sorumlu refakatçiler ağır ihmal nedeniyle idari soruşturmaya tabi tutulmuş mudur? Bu kişilerin görev ve ihmallerine ilişkin bakanlık tarafından yürütülen herhangi bir disiplin süreci, görevden uzaklaştırma veya savcılığa sevk işlemi yapılmış mıdır?
12. İstismar mağduru çocukların hamile oldukları tespit edildiğinde neden Türkiye’de güvenli bir kuruma yerleştirilmemiş, aksine kısa sürede Ukrayna’ya geri gönderilmişlerdir? Bu kararın sorumlusu hangi makamdır?
13. Türkiye’de yürütülen adli soruşturmanın “çocukların rızası bulunduğu” gerekçesiyle takipsiz kararı ile kapatıldığı doğru mudur? Değilse cinsel istismar konulu adli süreç ne aşamada? Bakanlığınız adli süreci desteklemek üzere kolluk ve savcılık makamlarına hangi bilgi ve belgeleri sunmuştur?
14. İletişim Başkanlığı Dezenformasyonla Mücadele Merkezi’nin (DMM) “haberlerin asılsız olduğu” yönündeki açıklamasıyla uluslararası heyet raporlarının bulguları arasında bir çelişki vardır. Bakanlığınız bu çelişkiyi nasıl açıklamaktadır? DMM açıklaması bakanlığınızın bilgisi veya talebi dahilinde mi yapılmıştır?
15. Türkiye’de benzer uluslararası çocuk koruma faaliyetlerinde bu tür ihmal ve istismar vakalarının tekrar etmemesi için bakanlığınızın somut bir eylem planı var mıdır?